

Fakulti Seni Gunaan dan Kreatif

PENGURUSAN ORGANISASI GHAZAL GEMA SURIA DI DAERAH KOTA BHARU KELANTAN

Fatihah Binti Mustaffa

**Sarjana Muda Seni Gunaan dengan Kepujian
(Pengurusan Seni)
2013**

UNIVERSITI MALAYSIA SARAWAK

BORANG PENGESAHAN STATUS TESIS

JUDUL: PENGURUSAN ORGANISASI GHAZAL GEMA SURIA DI DAERAH KOTA
BHARU, KELANTAN

SESI PENGAJIAN : 2012 / 2013

Saya **FATIAH BINTI MUSTAFFA** mengaku membenarkan tesis* ini disimpan di Pusat Khidmat Maklumat Akademik, Universiti Malaysia Sarawak dengan syarat-syarat kegunaan seperti berikut:

1. Tesis / Laporan adalah hakmilik Universiti Malaysia Sarawak
2. Pusat Khidmat Maklumat Akademik, Universiti Malaysia Sarawak dibenarkan membuat salinan untuk tujuan pengajian sahaja
3. Pusat Khidmat Maklumat Akademik, Universiti Malaysia Sarawak dibenarkan membuat pendigitan untuk membangunkan Pangkalan Data Kandungan Tempatan
4. Pusat Khidmat Maklumat Akademik, Universiti Malaysia Sarawak dibenarkan membuat salinan tesis / laporan ini sebagai pertukaran bahan antara institusi pengajian tinggi
5. * sila tandakan ☐

☐

SULIT

(Mengandungi maklumat yang berdarjah keselamatan atau kepentingan seperti termaktub di dalam **AKTA RAHSIA RASMI 1972**)

☐

TERHAD

(Mengandungi maklumat Terhad yang telah ditentukan oleh organisasi/badan di mana penyelidikan dijalankan)

☐

TIDAK TERHAD

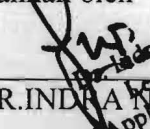
(**FATIAH BINTI MUSTAFFA**)

Tarikh : _____

Alamat tetap :

7552, Kg. Wakaf Chagak,

Disahkan oleh

(**DR. INDIRA LEE**)
Pengetua, Pusat Khidmat Maklumat Akademik
UNIVERSITI MALAYSIA SARAWAK

Tarikh: 2013-07-2013

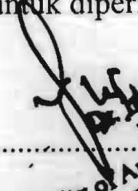
Catatan: * Tesis / Laporan dimaksudkan sebagai tesis bagi Ijazah Doktor Falsafah, Sarjana dan Sarjana Muda

* Jika Tesis / Laporan ini **SULIT** atau **TERHAD**, sila lampirkan surat daripada pihak berkuasa / organisasi berkenaan dengan menyatakan sekali sebab dan tempoh tesis / laporan ini perlu dikelaskan sebagai **SULIT** atau **TERHAD**.

PENGAKUAN

Tesis bertajuk **Pengurusan Organisasi Ghazal Gema Suria di Daerah Kota Bharu, Kelantan** ini telah disediakan oleh **Fatihah Binti Mustaffa** dan telah diserahkan kepada Fakulti Seni Gunaan dan Kreatif untuk memenuhi syarat untuk Ijazah Sarjana Muda Seni Gunaan dengan Kepujian (Pengurusan Seni).

Diterima untuk diperiksa oleh:

.....

Dr. Hana Utama
Lecturer
(Faculty of Applied and Creative Arts)
UNIVERSITI MALAYSIA SARAWAK
(Kuching)

PENGHARGAAN

Assalamualaikum W.B.T dan Salam Sejahtera

Syukur ke ke hadrat Illahi kerana telah memberi peluang kepada pengkaji dalam menyempurnakan penulisan ilmiah ini walaupun pada awalnya pengkaji mempunyai pelbagai halangan dalam melengkapkan kajian ini. Pengkaji menghadapi masalah dalam perkembangan idea untuk membuat pengolahan terhadap kajian ini kerana data yang diperolehi tidak lengkap. Namun begitu, dengan berbekalkan semangat dan keazaman yang tinggi, akhirnya pengkaji dapat menyelesaikan tesis dan menyerahkan tesis ini mengikut tempoh masa yang telah ditetapkan.

Sesungguhnya dalam menyelesaikan Projek Tahun Akhir ini bagi syarat untuk mahasiswa dan mahasiswi untuk bergraduat bukanlah sesuatu yang mudah. Dalam menyiapkan tesis ini pengkaji telah mendapatkan banyak sokongan moral daripada orang yang tersayang iaitu ibu bapa, kawan-kawan dan juga daripada pihak-pihak yang terlibat dalam menyempurnakan tesis ini. Jutaan terima kasih dan penghargaan juga diucapkan kepada penyelia pengkaji sendiri iaitu Dr. Indra Nan Sati yang telah banyak memberi bimbingan dan tunjuk ajar kepada pengkaji dalam menyempurnakan penyelidikan pengkaji. Tanpa bimbingan beliau pengkaji tidak mungkin berada pada tahap ini.

Pengkaji juga ingin mengambil kesempatan ini untuk mengucapkan jutaan terima kasih kepada informan-informan yang terlibat dalam bekerjasama dengan pengkaji semasa sesi temubual dijalankan dan sudi menghulurkan maklumat kepada pengkaji untuk pengkaji meneruskan penyelidikan ini dan menyempurnakan tesis.

ISI KANDUNGAN

PENGAKUAN	i
PENGHARGAAN	ii
ISI KANDUNGAN	iii
ABSTRAK	vi
ABSTRACT	vii
 BAB 1 : PENGENALAN	
1.1 Pengenalan	1
1.2 Objektif Kajian	12
1.3 Hipotesis	15
1.4 Skop Kajian	15
1.5 Permasalahan Kajian	16
1.6 Kepentingan Kajian	17
 BAB 2: SOROTAN KESUSASTERAAN	
2.1 Pengenalan	20
2.2 Bacaan Berkaitan Topik kajian	21
2.3 Bacaan berkaitan pembangunan kerangka teori	25
2.4 Rumusan dan Kesimpulan	30

BAB 3: METODOLOGI PENYELIDIKAN

3.1 Pengenalan	32
3.2 Lokasi kajian	33
3.3 Data	34
3.3.1 Pengambilan Data Primer	35
3.3.2 Pengambilan Data Sekunder	45
3.4 Instrumen Kajian	47
3.5 Rumusan dan Kesimpulan	49

BAB 4: ANALISA DAN DAPATAN KAJIAN

4.1 Pengenalan	50
4.2 Analisa Data dan Dapatan Kajian	51
4.3 Rumusan dan Kesimpulan	68

Bab 5: RUMUSAN DAN CADANGAN

5.1 Pengenalan	69
5.2 Rumusan	70
5.3 Cadangan	72

BIBLIOGRAFI	83
-------------	----

LAMPIRAN

1. Lampiran 1 (Senarai Informan)	85
2. Lampiran 2	87
3. Lampiran 3	88
4. Lampiran 4	89

ABSTRAK

Kumpulan Gema Suria merupakan sebuah organisasi kesenian yang mempersembahkan seni persembahan Ghazal Kelantan di daerah Kota Bharu, Kelantan. Kewujudan kumpulan Gema Suria ini telah mengangkat kesenian Ghazal ke peringkat yang lebih tinggi sebagai muzik berunsurkan keislaman.

Pengurusan organisasi yang dilaksanakan oleh Kumpulan Gema Suria di dalam mengorganisasi muzik Ghazal dianggap berpotensi untuk diangkat dan dimartabatkan ke peringkat yang lebih tinggi dalam usaha untuk menampilkan identiti budaya masyarakat dan kesenian Negeri Kelantan.

Kajian ini ingin menghuraikan perkara yang berkaitan dengan pengurusan organisasi yang dilaksanakan oleh kumpulan Gema Suria terhadap seni persembahan Ghazal Kelantan dalam konteks pengurusan organisasi kesenian.

Kata kunci : Ghazal Kelantan, Kumpulan Gema Suria dan Pengurusan Organisasi Kesenian.

ABSTRACT

The Gema Suria group was the pioneer of cultural organization which had performed Kelantan Ghazal session at Kota Bharu district. The existence of this cultural group have achieved and heightened the art of Ghazal to the highest accord as an Islamic musical group. The organization management laid by Gema Suria in maintaining Ghazal musical which had great potentials in keeping the cultural identity, her cultural otherside besides the intact of Kelantan culture remains forever.

This research was purely meant inaugural with organization management on par, rendered by Gema Suria pertaining in respect of Kelantan Ghazal in the contexts of a true cultural organization management.

The Keywords : Kelantan Ghazal, Gema Suria Group and Cultural Organization Management.

BAB I

PENGENALAN

1.1 Pengenalan

Sejarah negeri Kelantan menurut (Tuan Anker Rentse, 1934:47) menjelaskan negeri Kelantan merupakan salah sebuah negeri yang tertua di Malaysia. Mengikut sejarah, Kelantan wujud sebelum abad ke-15 iaitu sebelum wujudnya Kerajaan Melayu Melaka. Negeri Kelantan wujud pada sekitar 13 Masihi sebagaimana yang dibuktikan oleh pengembara Cina iaitu *Chau Ju-Kua* yang menyatakan pada tahun 1225 Masihi negeri Kelantan telah ditakluki oleh kerajaan Sri Vijaya¹. Selain itu, Nama “ Kelantan “ diambil daripada perkataan “ gelam Hutan”, iaitu nama melayu bagi pokok “*Melaleuca leucadondrom*” . Selain daripada maksud perkataan Kelantan diambil daripada nama pokok dan “gelam hutan” ada juga mengatakan bahawa nama Kelantan datangnya daripada perkataan “kilatan” atau “kolam tanah”. Bukan itu sahaja, ada yang berpendapat negeri Kelantan juga di kenali dengan nama (Tanah Serendah Sekebun Bunga, Tanjung Pura, Negeri Cik Siti Wan Kembang dan negeri Serambi Mekah) pada masa dahulu². Negeri Kelantan merupakan negeri yang terletak di bahagian Timur semenanjung Malaysia. Negeri Kelantan popular dengan panggilan Negeri Cik Siti Wan Kembang. Menurut Negeri Kelantan ini bersempadan dengan negara thailand, negeri Terengganu, negeri Perak, dan negeri Pahang. Keluasan Kelantan ialah 14,922

¹ Tuan Anker Rentse (1934). Warisan Kelantan Volume 3, Perbadanan Muzium Negeri Kelantan: JMBRAS, halaman 47.

² <http://wupid.umk.edu.my/2011/index.php/info-kelantan/sejarah-kelantan.html>

km persegi atau 1.5 juta hektar dan meliputi 4.4% daripada keluasan Malaysia, dan terbahagi kepada 10 buah jajahan iaitu Kota Bharu, Pasir Mas, Tumpat, Pasir Puteh, Bachok, Kuala Krai, Machang, Tanah Merah, Jeli, dan Gua Musang. Ibu Negeri bagi Negeri Kelantan ialah Jajahan Kota Bharu³. Kelantan merupakan negeri yang berjiran dengan wilayah-wilayah selatan Thailand yang dahulu dikenali sebagai negeri Patani Darul Salam. Dari sejarahnya, Kelantan mempunyai hubungan sejarah yang sangat akrab dengan Kesultanan Melayu Patani yang didokongi oleh Kesultanan Melayu Islam. Negeri Kelantan merupakan sebuah negeri yang kaya dengan budaya dan warisan sejak dari zaman nenek moyang lagi. Terdapat pelbagai aktiviti persembahan kebudayaan yang popular di negeri ini antaranya mak yong, main puteri, dikir barat, wayang kulit atau wayang gedek dan sebagainya. Negeri Cik Siti Wan Kembang ini dikatakan sebagai sebuah negeri yang dipenuhi dengan kesenian tradisional sejak dari zaman nenek moyang. Kesenian ini merupakan salah satu daripada hiburan tradisional rakyat di negeri Kelantan. Negeri Kelantan mempunyai seni budaya tradisional yang unik dan telah menjadi negeri Cik Siti Wan Kembang ini mempunyai sejarah persinggahan yang menarik oleh pelancong daripada luar.⁴

³ Hassan Harun (1999). Kelantan: Rakyat Dinamik, Negara Semakin Ketinggalan, Kuala Lumpur: DD Mediaconsult. Sdn.Bhd, halaman 16-22.

⁴ <http://pmr.penerangan.gov.my/index.php/maklumat-kenegaraan/218-kelantan.html>

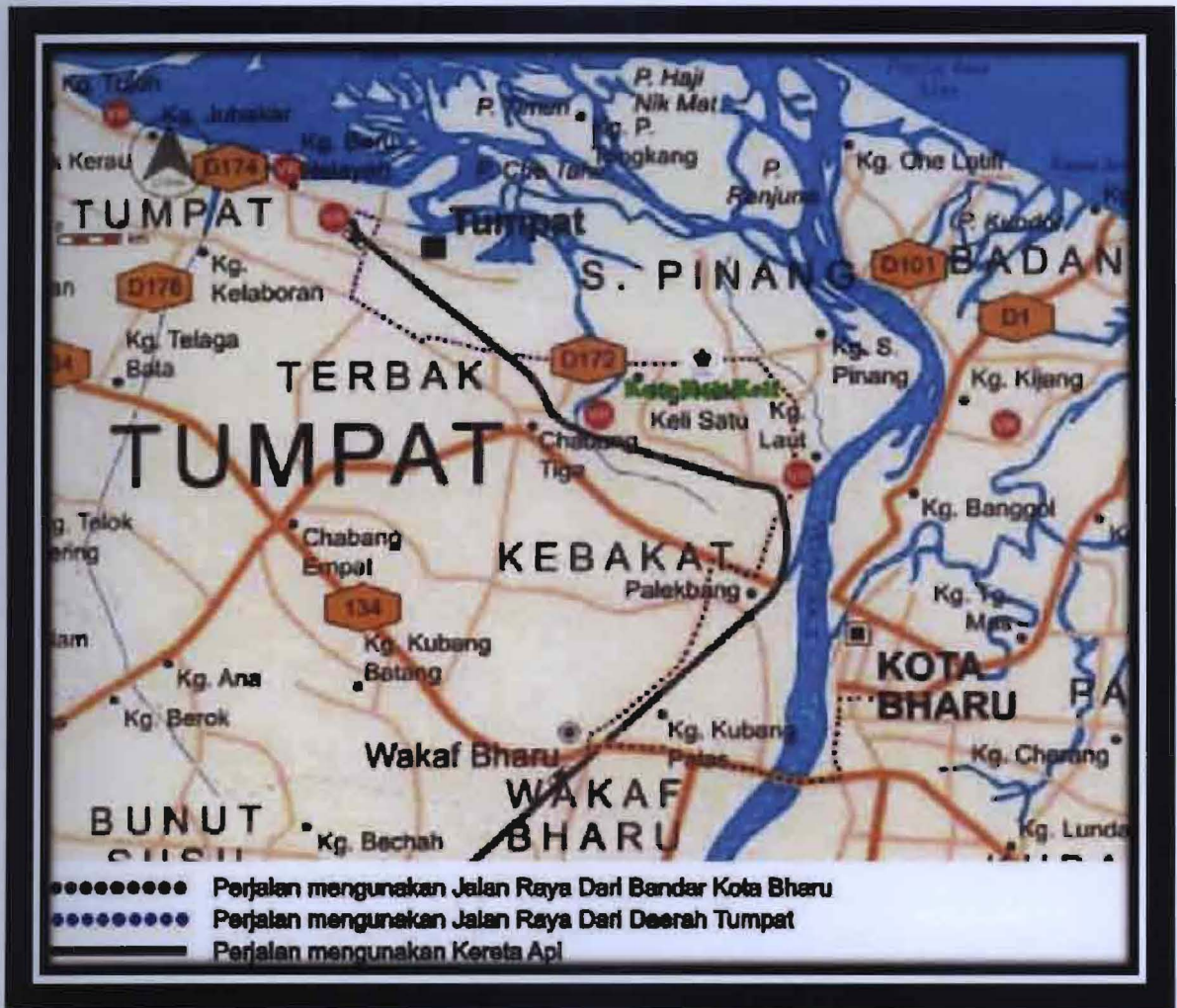
Peta 1

Peta Negeri Kelantan⁵

Penyelidikan dijalankan di Daerah Kota Bharu, Kelantan dan bersesuaian dengan tajuk kajian yang hanya memfokuskan kepada Pengurusan Organisasi Gema Suria di Daerah Kota Bharu, Kelantan. Kota Bharu adalah sebuah bandar yang berfungsi sebagai ibu negeri dan Bandar Diraja di Negeri Kelantan. Kota Bharu juga bermaksud 'bandar

⁵ <http://unitperhubungankelantan.blogspot.com>

baru atau kubu. Kota Bharu terletak dibahagian timur laut Semenanjung Malaysia, dan terletak berhampiran muara sungai Kelantan. Selain itu, daerah Kota Bharu merupakan salah satu tempat yang mempunyai pelbagai keistimewaan kesenian dan budaya. Hal ini demikian kerana, pelbagai seni bina yang unik yang dibina di daerah tersebut yang melambangkan negeri Kelantan yang kaya dengan kesenian dan warisan budaya. Antaranya seni bina tersebut ialah istana raja lama, muzium-muzium, dan masjid-masjid. Daerah Kota Bharu merupakan tempat yang kaya dengan seni persembahan tradisional dan tempat keberadaan Kumpulan Gema Suria yang terkenal dengan persembahan Ghazal Kelantan. Dengan kewujudan organisasi kesenian tersebut telah memberi peluang kepada pengkaji untuk melaksanakan kajian secara akademik terutamanya dari konteks ilmu pengurusan seni. Pengkaji memilih kajian tentang Ghazal Gema Suria kerana tertarik dengan keunikan rentak Ghazal yang dilaksanakan oleh Kumpulan Ghazal Gema Suria. Kajian yang dilaksanakan adalah untuk memartabatkan seni warisan dan identiti masyarakat negeri Kelantan. Dalam masa yang sama sesuai dengan bidang kajian yang dipelajari oleh pengkaji, maka topik kajian yang ingin diketengahkan dalam penyelidikan ini adalah berkaitan dengan persoalan pengurusan organisasi Ghazal Gema Suria.

Peta Daerah Kota Bharu, Kelantan

Kumpulan Gema Suria merupakan sebuah kumpulan muzik tradisional Melayu. Kumpulan ini didapati keberadaannya di daerah Kota Bharu, Kelantan. Kumpulan Gema Suria yang ditubuhkan ini terdiri daripada gabungan guru muzik dan pemuzik yang profesional. Penubuhan Kumpulan Gema Suria ini merupakan cadangan oleh pihak istana Negeri Kelantan iaitu Tengku Amalin Aisyah Puteri juga merupakan anakanda Sultan Ismail kerana amat meminati aliran muzik tradisional Melayu dan

⁶ <http://www.google.com.my/search?q=peta+kota+bharu+kelantan&tbm=isch&tbo=u&source>

telah dibantu oleh Jabatan Kebudayaan dan Kesenian Negara Kelantan. Anggota kumpulan ini juga pada dahulunya terdiri daripada otai rock yang mempunyai kepakaran dalam bidang muzik. Disebabkan minat dan bakat yang ada dalam setiap ahli kumpulan Gema Suria telah mendorong mereka untuk bergabung tenaga dalam bermain muzik ghazal yang dulu asalnya daripada negeri Johor dan dibawa ke negeri Kelantan dengan rentak Ghazal loghat Kelantan. Organisasi ini telah diketuai oleh Khairi Kerbak juga merupakan seorang pegawai Bahagian Teknologi Pendidikan di Pengkalan Chepa, Kota Bharu. Beliau memainkan peranan penting sebagai seorang pengurus kumpulan dalam mempersembahkan rentak muzik Ghazal kepada masyarakat. Di samping itu, beliau merupakan salah seorang daripada anggota kumpulan yang bergiat aktif dalam memainkan alat muzik harmonium dalam rentak muzik Ghazal. Kewujudan kumpulan ini pada tahun 2001 telah memberi impak yang besar kepada negeri Kelantan kerana telah memperkenalkan kesenian yang baru iaitu Ghazal Kelantan. Kumpulan Gema Suria terdiri daripada ahli anggota yang berusia dalam lingkungan 30-an hinggan 50-an. Ahli jawatan dalam organisasi ini terdiri daripada ahli jawatan kuasa, pemain muzik, penyanyi dan penari.

Kumpulan ini pernah menyertai pertandingan muzik asli di Jabatan Kebudayaan dan Kesenian Negeri Pahang pada tahun 2001 dan telah menggondol naib johan dalam pertandingan ini dengan mempersembahkan muzik Ghazal Kelantan. Sejak daripada itu, Kumpulan Gema Suria terus dikenali dan menerima banyak jemputan daripada pihak penganjuran untuk membuat persembahan Ghazal. Penerimaan masyarakat terhadap Ghazal yang dibawa oleh Kumpulan Gema Suria telah menjadikan ianya semakin berkembang dan dikenali di serata negeri. Lagu-lagu Ghazal Kelantan yang dibawa oleh kumpulan tersebut telah mendapat tarikan daripada masyarakat luar walaupun rentak ini baru sahaja diperkenalkan.

Perkataan 'ghazal' dipercayai berasal daripada Bahasa Arab yang bermaksud 'bahasa kasih'. Muzik Ghazal adalah seni yang datang dari Tanah Arab sekitar abad ke-18. Ghazal dikatakan sejenis puisi yang popular pada zaman berabad lamanya iaitu pada zaman jahiliah bagi masyarakat Arab. Menurut kajian, Ghazal yang datang dari Parsi ini dikatakan sebagai sejenis nyanyian dalam kalangan pemuda yang sedang bercinta. Berdasarkan buku 'Rangkaian Rubait' yang dihasilkan oleh Prof Dr. Syed Naquib al-Attas, Ghazal dikatakan sebagai sejenis seni yang iramanya mirip 22 kepada irama di dalam Rubaiyat yang dinamakan 'Hajat'. Kebiasaannya, ghazal mempunyai 20 atau 40 baris(10 atau 12 bait). Bentuk Ghazal dikatakan menyerupai Qasidah dan pengisiannya adalah tentang tasawuf dan nilai kasih sayang. Di Malaysia, Ghazal telah dibawa di negeri Johor dan Ghazal amat tersohor di negeri tersebut⁷. Kewujudan muzik Ghazal yang telah bertapak di negeri Johor menjadikan muzik ini tidak asing lagi sekiranya dikaitkan dengan negeri Johor. Muzik Ghazal merupakan sejenis hiburan yang berbentuk nyanyian lagu-lagu Melayu. Alatan yang digunakan adalah seperti gambus, biola, harmonium, tabla dan gendang. Pada tahun 1900, Ghazal mula dipelajari oleh anak-anak Melayu Johor yang dimana gurunya adalah berketurunan India bernama 'Alpa' iaitu seorang ustaz. Lagu-lagu yang dimainkan adalah lagu Parsi dan Hindustan tulen. Rentak Ghazal pula adalah daripada 'langam' iaitu rentak hindustan tetapi disesuaikan dengan jiwa masyarakat Melayu. Walaupun masyarakat negeri Johor sangat handal dalam bermain muzik Ghazal kerana muzik tersebut sudah sebatih dalam kehidupan mereka tetapi pada masa kini muzik Ghazal bukan sahaja diwarisi di negeri Johor tetapi muzik ini telah dibawa oleh Kumpulan Gema Suria di negeri Kelantan. Muzik Ghazal yang dibawa oleh kumpulan Gema Suria telah ditukar rentaknya dengan lagu-lagu daripada loghat negeri Kelantan.

⁷ <http://ghazal-smp2252.blogspot.com/>

Ghazal Kelantan yang dimaksudkan adalah lagu-lagu negeri Kelantan yang dighazalkan. Ghazal Kelantan merupakan satu kesenian tradisional masyarakat Melayu yang telah dipersembahkan oleh Kumpulan Gema Suria dari Negeri Kelantan untuk diperkenalkan kepada masyarakat dan seterusnya untuk mempromosikan budaya masyarakat setempat. Irama muzik Ghazal di Negeri Kelantan telah berkembang sejak tertubuhnya kumpulan Gema Suria. Persembahan Ghazal yang didendangkan oleh kumpulan muzik tradisional Melayu iaitu Kumpulan Gema Suria mempunyai kecerian yang tersendiri dengan persembahan Ghazal Kelantan dimainkan dengan iringan nyanyian lagu rakyat Kelantan dan instrumen muzik yang digunakan adalah sedikit berbeza. Hal ini telah menjadikan satu kelainan terhadap rentak Ghazal yang dipersembahkan oleh Kumpulan Gema Suria. Persembahan Ghazal Kelantan menampilkan satu persembahan yang begitu unik kerana diiringi dengan para penari yang terdiri daripada kalangan kanak-kanak sekolah dan juga orang dewasa dan ianya bukan sekadar dimainkan dengan muzik ghazal sahaja.

Kebiasaannya muzik Ghazal sinonim dengan Negeri Johor sahaja tetapi kini Kumpulan Gema Suria telah membawa muzik ghazal itu ke negeri Kelantan dan ianya telah menjadi salah satu daripada kesenian warisan di negeri Kelantan. Dahulu Ghazal Kelantan dimainkan betul-betul mengikut rentak Ghazal di Johor, tetapi kini ada sedikit kelainan yang dilakukan oleh Kumpulan Gema Suria. Kebanyakan lagu-lagu yang dimainkan dalam persembahan Ghazal Kelantan ini diambil daripada lagu-lagu dikir barat. Persembahan seni muzik Ghazal dianggotai oleh enam orang pemain muzik dan dua orang vokalis dan semuanya terdiri daripada Kumpulan Gema Suria yang mempunyai kepakaran tersendiri dalam bidang muzik.

Peralatan muzik yang biasa digunakan dalam muzikGghazal adalah gambus, tabla, violin, marakas, tamborin dan harmonium. Peralatan muzik yang digunakan oleh kumpulan ini berbeza dengan peralatan yang dimainkan oleh pemain Ghazal di negeri Johor. Dengan memasukkan peralatan muzik tabla, gambus dan harmonium oleh Kumpulan Gema Suria telah menjadikan rentak muzik Ghazal sedikit berlainan dengan rentak yang sebelumnya dimainkan oleh orang lain. Kebiasaannya persembahan muzik Ghazal ini akan dipersembahkan di majlis keramaian, majlis khas-khas dan juga pada setiap program merakyatkan seni budaya. Persembahan Ghazal ini juga akan dimainkan dengan lagu popular rakyat Kelantan seperti Ambo Raso Berkenan, Putih Kuning, Main Mata dan lain-lain lagi dengan lenggok ghazal.

Setiap rentak persembahan muzik ghazal oleh Kumpulan Gema Suria diiringi oleh nyanyian lagu-lagu rakyat Kelantan. Terdapat lebih 20 lagu rakyat Kelantan yang dighazalkan oleh kumpulan ini dan majoritinya diambil daripada lirik lagu dikir barat. Kebanyakan lagu yang dimainkan melambangkan identiti negeri Kelantan. Dahulu alatan muzik ghazal dimainkan di atas kerusi tetapi pada masa kini Kumpulan Gema Suria telah memainkan muzik ghazal sambil duduk bagi memudahkan lagi untuk alat muzik itu dimainkan. Kesemua pemain muzik termasuk vokalis perlu melakukan persembahan sambil duduk dan ianya telah menjadi satu tradisi dalam persembahan Ghazal. Pada awalnya Kumpulan Gema Suria telah mendapat tunjuk ajar daripada pemain Ghazal Johor iaitu kumpulan Seri Melati tentang cara untuk memainkan Ghazal⁸.

⁸ <http://wupid.umk.edu.my/2011/index.php/info-kelantan/sejarah-kelantan.html>

Ghazal merupakan muzik tradisional Melayu yang diiringi dengan nyanyian. Ghazal juga dikatakan sebagai muzik yang berunsurkan keislaman. Persembahan Ghazal dimulai dengan alunan peralatan muzik tradisional seperti gambus, tabla, harmonium, dan keroncong. Sebelum memulakan persembahan, harus dimulai dengan bacaan bismillah dan masuk dengan bersopan santun sepertimana yang dilakukan oleh Kumpulan Gema Suria dalam mempersembahkan seni muzik Ghazal. Peralatan muzik disusun rapi selari dengan pentas dan kebiasaannya penyanyi akan duduk ditengah-tengah dan diapit oleh pemain-pemain muzik. Persembahan yang dipersembahkan oleh kumpulan ini melibatkan penyanyi yang terdiri daripada berpasangan iaitu seorang lelaki dan seorang perempuan di samping disertai dengan iringan para penari. Kebiasaannya para penari adalah daripada golongan orang dewasa dan kanak-kanak sekolah. Hal ini menjadikan satu keunikan dan keistimewaan bagi kumpulan Gema Suria dalam mempersembahkan muzik Ghazal Kelantan. Muzik Ghazal akan dimainkan sambil duduk hal ini kerana ianya merupakan satu tradisi dalam mempersembahkan muzik ghazal. Menurut ketua Kumpulan Gema Suria, lagu-lagu yang dimainkan dalam Ghazal Kelantan sejak dahulu dan sekarang adalah berbeza. Dahulu persembahan Ghazal Kelantan dimainkan mengikut rentak Ghazal Johor, tetapi satu kelainan telah dilakukan oleh Kumpulan Gema Suria dengan penambahan peralatan muzik iaitu tabla, harmonium dan gambus. (Sila rujuk pada halaman 10 gambar 1). Penambahan alat muzik ini telah menjadikan kelainan kepada rentak muzik Ghazal Kelantan.

Harmonium

Tabla

Gambus

Gambar 1

Peralatan Muzik Ghazal Kelantan

(Foto Dokumentasi oleh Fatihah Mustaffa : 2013)

Keberadaan Kumpulan Gema Suria dalam mempersembahkan kesenian irama Ghazal Kelantan merupakan satu hiburan kesenian yang baru wujud di Negeri Kelantan. Terdapat pelbagai faktor yang mendorong kewujudan Ghazal Gema Suria. Walaupun negeri Kelantan terkenal dengan seni persembahan dikir barat tetapi dengan adanya persembahan seni muzik Ghazal oleh Kumpulan Gema Suria ini ianya akan memberi impak yang baru terhadap warisan budaya di Negeri Kelantan dan kesenian warisan di Kelantan akan dapat diperluas. Oleh hal yang demikian, topik kajian yang akan dikupas oleh pengkaji adalah pengurusan organisasi Ghazal Gema Suria di Daerah Kota Bharu, Kelantan

1.2 Objektif Kajian

Dalam sesebuah kajian, perkara utama yang perlu dititikberatkan adalah dengan menetapkan matlamat atau objektif kajian. Dengan adanya matlamat dalam sesuatu kajian itu, segalanya akan dapat dicapai dengan mudah. Objektif merupakan perkara penting dalam menentukan kehendak kajian supaya pengkaji memperoleh idea dalam mengumpulkan data semasa kajian dilakukan. Objektif kajian haruslah bersesuaian dengan tajuk yang hendak dikaji dan ianya haruslah mampu dicapai oleh pengkaji itu sendiri. Dalam penyelidikan ini iaitu “Pengurusan Organisasi Ghazal Gema Suria di Kota Bharu, Kelantan”, pengkaji menetapkan tiga objektif kajian dalam mengetahui hasil pada akhir penyelidikan. Antara objektif tersebut ialah:

I. Mengenalpasti kewujudan Kumpulan Gema Suria di Daerah Kota Bharu, Kelantan.

Dalam penyelidikan ini, pengkaji ingin menjelaskan secara lebih terperinci mengenai kewujudan Kumpulan Gema Suria yang telah ditubuhkan di Negeri Kelantan sejak tahun 2001 lagi. Penubuhan kumpulan Gema Suria di Kota Bharu, Kelantan ini terdorong daripada faktor secara tidak langsung iaitu faktor ekonomi, politik dan undang-undang, demografi, budaya dan sosial, dan teknologi. Kesemua faktor ini mempengaruhi kewujudan kumpulan kesenian ini. Pada asalnya penubuhan kumpulan ini adalah daripada cetusan idea daripada pihak istana yang diketuai oleh Tengku Amalin Aisyah Puteri. Penubuhan kumpulan ini juga telah dibantu oleh Jabatan Kebudayaan dan Kesenian negeri Kelantan. Dengan bakat yang diperolehi oleh setiap anggota kumpulan ini telah memberi ilham kepada mereka untuk memainkan muzikGghazal dengan menggunakan lagu-lagu rakyat Kelantan. Penubuhan Kumpulan Gema Suria ini hanya sekadar sebagai hiburan dan minat yang ada pada setiap ahli kumpulan dan menjadikan ianya sebagai salah satu punca pendapatan sampingan. Kumpulan ini akan membuat persembahan sekiranya menerima anjuran daripada mana-mana pihak yang terlibat seperti Jabatan Kebudayaan dan Kesenian negeri Kelantan.

II Mengkaji pengurusan organisasi kesenian Kumpulan Gema Suria dalam mempersembahkan seni persembahan Ghazal Kelantan.

Dalam penyelidikan ini, pengkaji juga ingin mengkaji tentang aspek pengurusan organisasi kesenianKkumpulan Gema Suria dalam mempersembahkan kesenian ghazal Kelantan. Sesebuah organisasi kesenian memerlukan tujuan dan matlamat yang perlu dicapai. Aspek pengurusan organisasi kumpulan Gema Suria melibatkan empat fungsi

pengurusan iaitu perancangan, pengorganisasian, kepimpinan dan pengawalan. Keempat-empat aspek ini memainkan peranan penting bagi memastikan sesebuah organisasi kesenian berjalan dengan lancar. Bagi kumpulan Gema Suria, sebelum melaksanakan sesuatu persembahan, perancangan awal dilaksanakan terlebih dahulu dari aspek penjadualan latihan persembahan iaitu melakukan latihan terlebih dahulu sebelum mengadakan persembahan. Kebiasaannya, pengerusi kumpulan ini iaitu Encik Khairi Kerbak yang akan bertindak sebagai ketua dalam melaksanakan segala hal dan dibantu oleh Encik Hamzan Hj Hassan. Mereka akan mengawal ahli anggota yang lain dengan menetapkan masa dan hari untuk membuat latihan di studio latihan yang dikhaskan. Kumpulan ini juga mempunyai struktur organisasi yang telah ditetapkan, dengan adanya ketua dan ahli-ahli di bawahnya. Hal ini bagi memudahkan pembahagian kerja masing-masing. Setiap ahli kumpulan Gema Suria mempunyai kepakaran dalam memainkan peralatan muzik dan di khaskan setiap satu peralatan muzik ghazal kepada seorang ahli kumpulan itu.

III Memberi cadangan berkenaan persembahan Ghazal Kelantan yang dilaksanakan oleh kumpulan Gema Suria.

Melalui penyelidikan ini pengkaji ingin memberi cadangan berkenaan kepada golongan yang terlibat dalam persembahan Ghazal Kelantan. Cadangan yang diberikan kepada pengkaji dapat memberikan manfaat kepada organisasi kesenian ini iaitu kumpulan Gema Suria di samping cadangan yang dajukan ini juga dapat memberi manfaat kepada badan-badan kesenian iaitu Jabatan Kebudayaan dan Kesenian Negeri.

Cadangan yang dilaksanakan dapat memberi pandangan di samping dan pendapat kepada golongan tertentu untuk dijadikan cetusan idea dalam

memperkembangkan lagi persembahan Ghazal yang dilaksanakan oleh Kumpulan Gema Suria.

1.3 Hipotesis

Ghazal Kelantan yang dipersembahkan oleh Kumpulan Gema Suria merupakan satu bentuk kesenian tradisional masyarakat Melayu. Ghazal Kelantan ini telah bertapak di negeri Kelantan sejak 10 tahun yang lalu dan masih berkembang sehingga kini. Persembahan Ghazal ini bertujuan untuk dijadikan sebagai satu media hiburan terkini, Kterutamanya kepada rakyat di negeri Kelantan. Pengurusan yang baik yang dilaksanakan oleh kumpulan Gema Suria ini akan mampu menjadikan rentak muzik Ghazal yang diiringi dengan nyanyian lagu-lagu rakyat Kelantan sebagai salah satu lambang identiti masyarakat Kelantan. Selain itu juga, dengan kecerian pengurusan organisasi yang baik yang dilaksanakan oleh Kumpulan Gema Suria dalam seni persembahan ghazal ini mampu memartabatkan negeri Kelantan yang kaya dengan kesenian dan budaya warisan.

1.4 Skop Kajian

Skop kajian merupakan ruang lingkup dalam sesuatu kajian. Melalui skop kajian ini pengkaji ingin mengkaji skop kajian iaitu organisasi kesenian yang diberi tumpuan kepada Kumpulan Gema Suria. Dalam skop kajian yang akan dibuat akan dilimitasikan dalam bidang pengurusan organisasi kesenian. Dimana pengkaji akan melihat sejauhmana pengurusan yang dilaksanakan oleh Kumpulan Gema Suria dalam